

Het blijft modderen met onze pensioenen

Op 26 juni jongstleden presenteerde staatssecretaris Klijnsma na lang dralen nog juist voor het Kamerreces haar wetsvoorstel tot aanpassing van het financieel toetsingskader.

Wanneer dit wet wordt, impliceert dit een nog verdere afbraak van ons pensioenstelsel. In principe moeten we dan ook blij zijn dat de ministeries van Financiën, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, DNB, CPB, SER en AFM zo goed in de gaten houden of onze pensioenen wel goed worden beheerd. Daartoe is een financieel toetsingskader ontworpen, dat in dit nieuwe wetsvoorstel wordt aangescherpt. We moeten echter wel in het oog houden dat al deze toezichthouders geen belangeloze toezichthouders zijn. De

overheid heeft het grootste belang bij het beheersen van de pensioenpremies, omdat zij nu eenmaal de grootste werkgever van het land is. Een van de belangrijkste aspecten van pensioenen is of ze worden geïndexeerd voor inflatie. Dat geldt zowel voor de nu lopende pensioenen als in nog versterkte mate voor de pensioenrechten die nog worden opgebouwd door actieve werknemers. Wanneer we bijvoorbeeld uitgaan van de door de ECB en vele macro-economen gewenste en gerealiseerde inflatie van ongeveer twee procent, dan betekent niet indexeren voor een 45-jarige dat een opgebouwd pensioenrecht van 1000 euro op zijn 65ste nog maar een koopkracht heeft van twee derde. Bij hogere inflatie volgt een complete ravage van de koopkracht. Het is wonderlijk dat in het nieuwe wetsvoorstel hiervoor geen structurele oplossing wordt geboden. Die bestaat wel maar het kost meer geld. Men dient bij de premievaststelling uit te gaan van de reële rente in plaats van de nominale. De overheid en werkgevers hebben daar geen zin in en de vakbonden houden hun mond om de polder-harmonie niet te verstoren.

Theoretisch gezien is in het nieuwe ftk volledige indexatie mogelijk wanneer de dekkingsgraad meer dan 127 procent is, maar dan moet wel kunnen worden hard gemaakt dat deze indexatie in de toekomst kan worden gecontinueerd. Deze laatste voorwaarde maakt het voor haast alle pensioenfondsen onmogelijk om te gaan indexeren, want hoe kan je nou garanderen dat je in de toekomst kan blijven indexeren? Het criterium blijft de dekkingsgraad waarbij bij de waardering van de toekomstige verplichtingen de 'risicovrije' rente van

BERNARD VAN PRAAG

*Emeritus universiteitshoogleraar aan de
Universiteit van Amsterdam*

circa 2,5 procent het uitgangspunt blijft. Het doet er nog steeds niets toe dat de rendementen van fondsen sterk variëren en dat bijvoorbeeld het ABP gemiddeld over de laatste twintig jaar circa zeven procent scoort en Zorg en Welzijn over de laatste veertig jaar tegen de negen procent. Een dekkingsgraad die blijft uitgaan van 2,5 procent voor deze fondsen is natuurlijk onnozel. Het hanteren van een uniforme rente volgens het *one size fits all*-principe is absurd. Het wordt nog absurder wanneer de wet het mogelijk maakt om de te heffen premie wel te baseren op het verwachte rendement. Stel dat 2,5 procent een realistische rendementsverwachting is voor een bepaald fonds, dan krijgt het fonds dat werkt met een 'gedempte' premie, uitgaande van vier procent

rendement, elk jaar minder premie binnen dan benodigd, en dat fonds loopt leeg, met kortingen tot gevolg. Stel echter dat het fonds werkelijk vier procent maakt, dan zou het een steeds hogere dekkingsgraad krijgen omdat het werkelijke rendement meer is dan de risicovrije rente. Hier zit een fundamentele inconsistentie, die weliswaar de extreme risicoaversie van DNB bevredigt, maar die wel leidt tot ongerechtvaardigde kortingen en niet gegeven indexaties aan honderdduizenden werknemers en gepensioneerden. De vraag rijst of DNB als toezichthouder en belangrijk adviseur op het pensioendossier nog wel acceptabel is. Hoe zit het met haar onafhankelijkheid en competentie? Als toezichthouder dient DNB allereerst op te komen voor de belangen van werknemers die een pensioen opbouwen of daarvan willen genieten, en niet voor het kabinet en zijn budgetproblemen die men tracht te bestrijden door het graaien uit de pensioenpotten te faciliteren. Een en ander past bij de algemene kritiek op de kwaliteit van toezichthouders, zoals naast DNB ook NZa en ACM. Bomhoff schreef onlangs in de *NRC* over "De Nederlandsche Bank, waar het ook al zo treurig is gesteld met de verantwoordingsplicht. "Wij maken de regels, wij interpreteren de regels, als U wilt klagen kunt U bij ons in beroep en dan beslissen wij over uw klacht". Deze toezichthouders worden bekleed met een welhaast goddelijke machtspositie, maar in werkelijkheid zijn het ook maar mensen met hun vooringenomenheden, incompetenties en angsten. Het is de hoogste tijd dat deze toezichthouders zelf periodiek worden geëvalueerd door onafhankelijke, dus waarschijnlijk buitenlandse, deskundigen.

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders

te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.